

Nieuwsbrief nieuwe stijl, editie 7 d.d. 8 juni 2020

Bij deze de zevende editie van de Zambia Nieuwsbrief nieuwe stijl met berichten over het Corona virus dat sinds 27 maart ook de Zambiaanse bevolking heeft bereikt.

Sinds de eerste editie (29 maart gemaakt) is de situatie in Zambia net als elders in de wereld langzaamaan verslechterd.

Communicatie vanuit de overheid plus berichten uit de Zambiaanse pers

Tot 20 mei is de minister van Gezondheidszorg dr. Chitalu Chilufya dagelijks op tv te zien en geeft de stand van die dag weer, daarna komen de berichten onregelmatig van Victor Mukonda van het Nationaal Public Health Institute.

De afgelopen periode (12 mei tot 4 juni) zijn de geregistreerde besmettingen van 440 naar 1152 besmettingen opgelopen. Van deze aantallen zouden inmiddels 944 personen weer beter zijn en de anderen zijn in isolatie centra opgenomen maar stabiel.

Men blijft testen afnemen, zowel onder bekende contactpersonen van mensen die al positief testten als onder gezondheidswerkers in de ziekenhuizen, opvangcentra en metname truck drivers die het land binnen komen. Het dodental bleef lange tijd op 7 steken, de laatste dagen overleden er 3 patiënten: twee in Ndola, en een in Kitwe. Alleen van één 40-jarige man werd gemeld dat hij bekend was met hoge bloeddruk en geïnfecteerd was met het HIV virus. Hij zou nauwelijks op een medicamenteuze behandeling hebben gereageerd.

Op 20-5 geeft president Edgar Lungu een zeer uitgebreide persconferentie op tv. Hij benadrukt weer niet onnodig op reis te gaan, thuis blijven is en blijft de veiligste optie. Bars en nachtclubs moeten nog gesloten blijven tot er goede protocollen door de verantwoordelijke ministeries van Gezondheidszorg en Handel geschreven zijn. Nu het koude seizoen begint, raadt hij de bevolking aan zich goed warm te houden om geen (gewone) verkoudheid op te lopen en zeker niet massaal bij elkaar te gaan zitten. Hij beseft dat de hotels en restauranthouders in Livingstone het zwaar hebben maar ook de handelaren van toeristen-curiosa lopen hun inkomen mis. Hij vindt dat na de opening van Livingstone andere lodges, hotels en handelaren in curiosa ook de draad weer kunnen oppakken, zodat Zambianen nu als toeristen in eigen land voor inkomsten zorgen. Als positieve gevolgen van de Corona infecties noemt hij het gebruik van elektronische platforms, zodat winkelen en bankieren mogelijk blijft, terwijl schoolkinderen online les kunnen krijgen en het verkeer in Lusaka duidelijk minder last heeft van de dagelijkse files. Hij vraagt alle Zambianen met constructieve ideeën te komen, om zo zowel de publieke als de private sector impulsen te geven. Alle Zambianen worden opgeroepen meer voedsel zelf te produceren maar hij benadrukt nogmaals dat alle ministeries, handelsplaatsen, markten, bushaltes en kantoren zich aan de maatregelen van social distance, mondmaskers en hand hygiëne moeten blijven houden. Stigmatiseer de dragers van het Corona virus niet. Laten we aandacht blijven houden voor de chronische ziektes als malaria, bloedarmoede, longontsteking, hartproblemen, tb en Hiv/Aids besmettingen. Het ministerie van Gezondheidszorg zal vanaf nu slechts 2 x per week update's leveren over de verspreiding van het Corona virus om zo voldoende tijd te hebben om de afgenomen testen die uit heel Zambia komen, goed te kunnen evalueren. De president zal pas een volgende persconferentie geven als de situatie in het land dat nodig maakt. Hij sluit af met een bijbeltekst uit Jeremia hoofdstuk 29, vers 11: *Want Ik weet wat mijn plannen voor jullie zijn, zegt de Heer. Ik heb mooie plannen voor jullie. Plannen vol vrede, niet vol ellende.*

De president Edgar Lungu heeft op 4-6 in een video gesprek met andere regeringsleiders uit Afrika, het Caribisch Gebied en de Pacific een oproep gedaan om de schulden te verminderen of kwijt te schelden, een virtueel platform te vormen om good practice en maatregelen te delen, om lokaal en internationaal een behandeling en een vaccin te ontwikkelen. Hij roept de ambassadeurs in Brussel op om bij de EU te lobbyen voor hulp aan de Afrikaanse landen en alle lokale en internationale gemeenschappen te mobiliseren. De president van Kenya zat de video vergadering voor maar regeringsvertegenwoordigers van Canada, Frankrijk, Australië en Noorwegen waren tegelijkertijd online samen met Charles Michel van de EU en de Secretaris Generaal van de United Nations Antonio Guterres.

Zowel mevrouw Dora Silusya minister van Communicatie en Omroep en dr. Chilufya zouden het covid-19 virus hebben. Beiden zijn in thuis-isolatie. De minister van Gezondheidszorg zegt dat hij besmet is geraakt tijdens een kabinetsvergadering op woensdag 20-5. Hij vindt dat alle ministers die bij deze vergadering aanwezig waren gescreend moeten worden. De WHO meldt half mei dat een kwart van de biljoen Afrikanen besmet zullen raken met het Corona virus. Doordat er minder obesitas in Afrika voorkomt en de populatie veel jonger is dan b.v. in vergelijking met de USA, zal het virus zich minder snel verspreiden dan in de westerse wereld. Daarnaast lijken Zambianen beter beschermd, b.v. omdat zij al nivaquine en andere anti-malaria middelen gebruiken.

Arthur Davison Children Hospital

Kerken, scholen, ziekenhuizen en andere instellingen

Kerkdiensten worden her en der mondjesmaat weer gehouden waarbij men niet meer dan 50 gelovigen mag toelaten en sanitaire maatregelen in acht moet nemen.

Veel kerkeleiders riepen echter op om in gezinssituatie een huisgodsdienst te blijven houden. Predikanten van de United Church of Zambia b.v. sturen de families van deze kerk per email teksten om te lezen en een onderwerp om te bespreken. Er worden gaven gegeven en dan wordt de bijeenkomst afgesloten. Meer welgestelde gezinnen kunnen zo via de laptop de dienst volgen. In plattelandsgemeenten heeft men zulke faciliteiten niet. Men kent daar b.v. wel een 'preaching point' onder leiding van een ouderling, vaak in een lagere school. Op het terrein van Makeni Ecumenical Centre in Lusaka staat een kerkgebouw dat door verschillende kerkgenootschappen wordt gebruikt. Bishop Andrew Mukuyamba (the Continuing Anglican Communion in Zambia, een variant binnen de Anglicaanse kerk) staat moederziel alleen voor de lege banken. Hij houdt een blog bij op Facebook en gebruikt e-mail voor gerichte boodschappen aan zijn gemeenteleden en aan de andere CACZ gemeenten in het land. Elders op het terrein houdt een thuis-kerkganger 'under Lockdown' haar eigen huisgodsdienst. Ze luistert naar een kerkdienst op TV, leest stukken uit de Bijbel en bidt. Op pinksterzondag kreeg zij een vriendin op bezoek, netjes op afstand. Ze pakten twee gezangboeken en samen zongen ze Pinksterliederen, zoals het bekende 'Come down, O Love Divine'. Velen zien er enorm naar uit weer in kleine groepen samen te kunnen bidden en zingen.

De lagere en middelbare scholen mogen vanaf 1 juni les geven aan examen kandidaten. Sommige kinderen werden weer naar huis gestuurd omdat ze geen masker hadden of niet voldoende afstand hielden, andere scholen hadden nog niet voor hand-was faciliteiten gezorgd. Jobbicks Kalumba van het ministerie van Onderwijs vindt dit onacceptabel want alle scholen zouden voldoende geld ontvangen hebben om maskers en hand desinfectans aan te kunnen kopen. De afgelopen week zouden er al een miljoen gezichtsmaskers naar alle scholen in het hele land verstuurd zijn.

Er is een oproep gedaan om alle scholen van een thermometer te voorzien en om bussen in te zetten om de kinderen veiliger naar school te kunnen laten komen als zij ver van school wonen. Geleidelijk aan zullen ook andere klassen toegelaten worden.

Per 8 juni zullen zowel de publiekelijke als private Colleges en Universiteiten hun deuren weer openen. De studenten moeten eigen maskers, hand gel en zeep meebrengen. Buitenlandse studenten mogen nog niet komen, zij moeten via E-learning verder studeren.

In het hele land zijn inmiddels besmette ziekenhuismedewerkers in quarantaine: gezondheidswerkers uit b.v. het Arthur Davison Children Hospital (Ndola), de Teaching Hospitals van Ndola, Kitwe, en het Levy Mwanawasa Hospital werden de afgelopen tijd gescreend nadat daar patiënten met het Corona virus werden opgenomen.

Hotels, lodges, restaurants, casino's en gymzalen mogen open mits men zich aan de regels houdt: afstand houden, handen wassen en de ruimte vóór en na gebruik te desinfecteren. Bars en kleine eetzaakjes moeten nog steeds de deur dicht houden. Veel bedrijven zijn "gewoon" opengebleven: handen wassen bij de deur, masker op en slechts een klant tegelijk naar binnen : de anderen moeten buiten wachten.

Iedereen is verplicht een mondkapje in de minibus, tijdens bijeenkomsten en in de winkels te dragen.

Examenklas

curiosa stalletjes

gebedsdienst thuis volgen

Half mei meldt de regering dat de ca. 900 straatkinderen van Lusaka, Kitwe en Ndola een bedreiging vormen bij de verspreiding van het virus. Zij moeten door plaatselijke weeshuizen opgenomen worden maar tot op heden is niet bekend of deze weeshuizen geld voor de opvang ontvingen laat staan of men daar de ruimte voor heeft....

Restricties voor reizigers naar, in en uit Zambia, het sociale leven tijdens de beperkende maatregelen

Nadat de grens bij Nakonde als epicentrum is aangemerkt, geldt daar nog steeds een in- en uitrijverbod naar en van de stad. De landsgrenzen zijn volledig gesloten in het noorden van Zambia.

Of de grenzen bij Chilalabombwe (tussen Congo en Zambia en bij Chirundu (tussen Zimbabwe en Zambia) gesloten zijn, heb ik niet kunnen achterhalen maar in Katete ziet men nog steeds vrachtauto's uit Malawi of Mozambique naar Lusaka rijden.

De minister van Gezondheidszorg reisde echter naar Nakonde om daar op de plaatselijke tv-zender een verklaring af te leggen. De president is half mei naar Livingstone gegaan om de Victoria Falls voor toeristen te heropenen en de toeristenindustrie een positieve impuls te geven. Hij inspecteerde zelf enkele restaurants en hotels in Livingstone en zag dat zij zich goed aan de maatregelen voor "het nieuwe normaal" houden. Het waterpeil in de Zambezi is veel hoger dan de afgelopen jaren dus Mosi o Tunya dondert zeer spectaculair!

Lodges in Livingstone en Kafue National Park zetten weer advertenties op websites.

Zambianen blijven met openbaar vervoer reizen, al zijn er wel minder passagiers en zou iedereen verplicht worden een goed sluitend masker te dragen.

Maar reizen met een volle vrachtauto met gesloten laadbak is ook nog dagelijkse praktijk. Afgelopen week stapten er 6 passagiers zonder een mondmasker uit de cabine, de chauffeur liet nog eens twintig mensen zonder gezichtsmasker maar met bagage uit de laadbak stappen. Iedereen blij: de chauffeur had wat Kwachas verdiend, de mensen waren op hun bestemming aangekomen. TIA = This is Africa...

Dit lijkt in strijd met een bericht van de Wereld Gezondheidsraad die op 14-5 meldde dat de wereldwijde pandemie ook gevoelens van distress oplevert en de geestelijke gezondheid aantast.

Alleen het vliegveld van Lusaka is open, al kun je uit ingezonden brieven opmaken dat men ook de andere vliegvelden weer open wil hebben. Honderden Zambianen zitten verspreid over de hele wereld vast nu er nauwelijks nog vliegtuigen in het luchtruim zijn. Zambianen die in China vastzitten hopen in juni naar huis te kunnen.

Honderdzeventig Zambianen konden vanuit Zuid Afrika met drie touringcars vanuit het consulaat in Pretoria terug komen al was de prijs voor dit vervoermiddel vertweevoudigd. Na aankomst in Zambia zijn zij 14 dagen in quarantaine geplaatst.

Tijdens de blokkade van Nakonde braken er rellen uit omdat de inwoners in quarantaine moesten blijven en de dagelijkse boodschappen niet in huis konden halen.

Medewerkers van het Patriottisch Front onderbraken live uitzendingen van de oppositiepartij UNIP.

Verkiezingen in heel Afrika zullen nauwelijks meer mogelijk zijn: de registratie zal al moeizaam verlopen, laat staan propaganda maken voor de eigen partij in (volle) stadions. Bovendien zullen er te weinig mogelijkheden zijn om stemlokalen te ontsmetten en van handgels te voorzien.

Verspreiding in Zambia en genomen maatregelen in het hele land

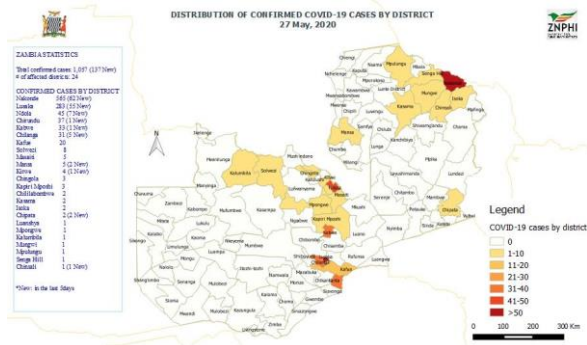
Het corona virus was begin mei het meeste rond Kafue en Lusaka, een beetje in de Copperbelt maar sinds 8 mei is er een grote toename van besmettingen in Nakonde aan de grens tussen Tanzania en Zambia. Het virus is eind mei over het hele land verspreid: van Livingstone tot Nakonde aan de grens met Tanzania, van Lusaka via de Copperbelt naar Mansa in de Luapula provincie, en recent in de Oost Provincie (Chipata en Chadiza aan de grens met Mozambique). Nakonde, Lusaka, Kafue en de Copperbelt blijven hotspots.

Een in Zambia gebleven Nederlander vindt dat de Zambianen in drie groepen te verdelen zijn: of men heeft geen idee wat Corona zou kunnen aanrichten, of men houdt zich aan de regels als men een winkel of gebouw niet mag betreden omdat zij geen masker of handdesinfectans hebben. De derde groep beschermt zichzelf en daardoor anderen door afstand te houden, een mondmasker te gebruiken, zit alleen in een auto etc. ....

Inmiddels zijn er 6 laboratoria verspreid over het hele land die testen kunnen beoordelen.

Grensovergangen als Nakonde, Chirundu zijn dagen lang gesloten geweest om het douane personeel, truck drivers, personeel voor importvergunningen e.d. te kunnen screenen. Openbare ruimtes zijn tegelijkertijd grondig gedesinfecteerd en men heeft voorlichting gegeven hoe de maatregelen rondom Corona in praktijk gebracht moeten worden.

De door de overheid uitgevaardigde maatregelen om de verspreiding van het Covid-19 virus in te dammen, worden constant als een advertentie voor en na elk programma op radio en tv uitgelegd.

verspreiding van het covid-19 virus

seks werkers bij de grensovergang van Nakonde

Hulp voor Zambia vanuit het buitenland en initiatieven die door de bevolking zijn genomen om de verspreiding van het virus in te dammen

UNZA heeft samen met een traditional healer traditionele medicijnen getest tegen corona. Dit medicijn heeft verschillende corona patiënten genezen en is nu door UNZA goedgekeurd. De president van de Zambiaanse apothekers Jerome Kanyika heeft uit vijf planten een medicijn ontwikkeld dat al jaren gebruikt wordt voor de behandeling van malaria, dengue koorts, verkoudheid, astma en andere koortsen met verschillende oorsprong. Het zou het immuun systeem een boost geven, de patiënt extra energie en eetlust opwekkend werken. Een volwassene zou 2800 mg = 4 capsules per dag nodig hebben gedurende 5-7 dagen. Voor kinderen moet de dosis aan het lichaamsgewicht aangepast worden. De Health Profession Council van Zambia heeft de heer Kanyika om nadere uitleg gevraagd.

Een middel op basis van Artemisia Annuua zou al door het Max Plank Institute in Potsdam (Duitsland) getest worden als mogelijke behandeling voor patiënten met het Corona virus.

Lafarge Zambia en Zambian Breweries doneerden 100.000 Kwachas om eigen ventilatoren te ontwikkelen op de School voor Engineering op het UNZA terrein.

Paus Franciscus doneerde chirurgische maskers en drie beademingstoestellen (1 voor het Cardinal Adam Memorial Ziekenhuis in Lusaka, 1 voor het Our Lady Hospital in Chilonga en 1 voor het St. Dominicus Hospital in Ndola).

De Egyptische president stuurde eind mei een vol vliegtuig met hulpgoederen naar Congo en Zambia.

Stichting Jacana (zie nieuwsbrief 6) heeft inmiddels 52 centra (waarvan het ministerie van Gezondheidszorg zei dat ze geen water hadden) bezocht waarvan zijn er 10 die wel water hebben. Zij onderzoeken nu nog 12 centra. Dan hebben de medewerkers op 3 na alle districten in de hele oost provincie gehad. Inmiddels hebben de eerste 2 centra water en de teams werken elke dag. Het ministerie zelf heeft helaas tot op heden de beloofde transporten nog niet verzorgd.

Een Nederlandse Stichting ondersteunt een lagere school in Lusaka. Men maakte recent geld naar de counterpart over om een thuis onderwijs systeem op te zetten voor de leerlingen van de examenklas. Zo kunnen ze zeker hun schooljaar afmaken.

De Senegalese zanger en activist Youssou N'Dour, de Zambiaanse minister van Gezondheidszorg en de Vice president van de Afrikaanse Ontwikkelingsbank deden samen een solidariteitsoproep voor alle Afrikanen in het post-Covid-19 tijdperk.

De moslim gemeenschap van Zuid Afrika doneerde recent mondmaskers ter waarde van 100.000 dollar aan Zambia.

Economische problemen t.g.v. het Corona virus

Een doos latex handschoenen kost in Lusaka 300 Kwachas, een doos mondmaskers gaat voor dezelfde prijs over de toonbank, desinfectans voor de handen kost 200 Kwachas. De kwacha is de afgelopen tijd verder gekelderde.

Volgens de Financial Times had Zambia als één na grootste koper producent reeds voor de pandemie al 11 miljard schuld bij zowel Amerika als China. Het IMF weigerde Zambia op 24-5 pertinent een tweede lening omdat Zambia al teveel leningen heeft uitstaan en onvoldoend kascontrole rapporteert. China heeft Zambia wel schuldenverlichting aangeboden maar het Zambiaanse ministerie van Financiën weet op dit moment niet eens goed hoeveel schuld zij bij China hebben uitstaan.

De president heropende persoonlijk de Victoria Watervallen om werknemers in de toeristen industrie in Livingstone de kans te geven weer geld te verdienen: hij inspecteerde diverse hotels op dinsdag 12 mei en gebruikte de lunch in een van de hotels. Daags voordat dr. Chitalu Chilufya positief testte werd hij door de Anti Corruptie Commissie nog ondervraagd over de besteding van de donaties voor beschermende middelen.

Professionele seks werkers zoals bij grensovergangen hebben minder klanten dus zullen ook hun gezin op een andere manier moeten onderhouden.

Oppositiepartijen menen dat niet het Covid-19 virus de economie schaadt maar de regering zelf. Gedoneerde beschermende kleding zou op de markt verkocht worden om mensen aan zich te binden.

Mevrouw Dora Silusya heeft als minister van Communicatie en Informatie een oproep gedaan om zuiniger te worden en in plaats van bier en pruiken geld opzij te leggen voor de scholing van de kinderen en beschermende middelen aan te kunnen kopen.

Zambianen in Nederland en België

Op de facebookpagina van de Zambianen in Nederland is een bericht geplaatst dat hun landgenoten hier in Nederland eventueel om hulp kunnen vragen. Verder plaatsen zij links naar kerkdiensten in het Engels.

Zambianen in België hebben de afgelopen tijd geen nieuwe posts geplaatst op facebook.

Verantwoording

Ook deze nieuwsbrief kwam tot stand met behulp van Nederlanders die in Zambia wonen, met bestuursleden van bij Platform aangesloten Stichtingen en met hulp van hun Zambiaanse counterparts. Bij deze onze hartelijke dank.

Wij bezochten sites van Zambiaanse kranten, <https://www.zambianobserver.com> en <https://www.zambiatwatchdog.com>, de Lusaka Times, de Financial Times, www.BBC.com/news/world-africa, de Daily Mail, ZNBC online plus de facebook-pagina van het ministerie van gezondheidszorg van Zambia.